

Ortak Sağlık Güvenlik Birimlerine Genel Bakış ve Uygulamadaki Sorunlar

Dr. Tahir KARSLIOğLU

OSGBLERİN KURULUŐU

* ORTAK SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ NEDİR?

- Ortak sağlık ve güvenlik birimi(osgb) yasal olarak 'Çalışma Ve sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiő, iőyerlerine iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini vermek üzere kurulmuő, mevzuatın gerektirdiği fizik ve tıbbi donanıma sahip, iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin (işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personelinin) oluőturduđu özel kuruluşlar' Őeklinde tanımlanmaktadır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BİRİMİ NEDİR?

- * En az bir işyeri hekimi ile işyerinin tehlike sınıfına uygun belgeye sahip en az bir iş güvenliği uzmanının görevlendirilmesi ile oluşur.

KİMLER İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ BİRİMİ KURMAK ZORUNDADIR?

- * İSGB kurulum zorunluluğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca işletmenin tehlike sınıfına göre çalışan sayısına bağlı olarak belirlenmiştir. Bu durumda az tehlikeli sınıfa giren, tehlikeli, çok tehlikeli sınıfında yer alan işletmelerin İSGB kurması gerekmektedir.

OSGBLERİN AVANTAJLARI

- * İşyeri hekimi,iş güvenliği uzmanı,sağlık personelinin bünyenizde çalıştırma yükümlülüğünüz olmayacaktır. Bu personelin tüm sosyal ve güvenlik hakları hizmet aldığınız OSGB nin sorumluluğundadır.
- * Ortak Sağlık Güvenlik Birimi ile iş sağlığı ve güvenliği hizmeti tek elden yürütülecek,oluşturulacak iş sağlığı ve güvenliği kurulunun alacağı kararlar daha kolay uygulanacaktır.
- * OSGB'ler bir çok değişik işkolunda hizmet verdiği için her iş koluna yönelik pratik çözümler daha kolay olacaktır.

- * 6331 yasılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'ndan önce 195 OSGB mevcutken kanundan sonra yaklaşık 2000'e çıkmıştır. OSGB'de çalışan iş sağlığı güvenliği uzmanı sayısı işyeri hekimi sayısının 1,65 katıdır.
- * Ülke genelinde OSGB lerin çoğunlukla bulunduğu ilk üç il sırasıyla
  - İstanbul
  - Ankara
  - İzmir'dir.

Sayılar

İşyeri hekimi	A SINIFI İSG UZMANI	B SINIFI İSG UZMANI	C SINIFI İSG UZMANI	Diğer Sağlık Personeli
28420	14481	8462	67268	125103

İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ NEDİR?

İş sağlığı ve güvenliği; işin yapılması sırasında işyerindeki fiziki çevre şartları sebebiyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları ve mesleki risklerin ortadan kaldırılması veya azaltılması ile ilgilenen bilim dalıdır.

İŞ SAĞLIĞI NEDİR?

Bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin en üstün düzeyde tutulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi çalışmalarıdır. (Uluslararası Çalışma Örgütü-Dünya Sağlık Örgütü-1950)

İSG AMAÇ

1. Çalışanları korumak,
2. Üretimin güvenliğini korumak,
3. İşletmenin güvenliğini sağlamak
4. Ekipmanlarımızı korumak
5. Çevreyi korumak

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UZMANININ GÖREVLERİ

Seveceğin bir iş seçersen , yaşamında bir gün bile çalışmış olmazsın... Confucius

İŞYERİ HEKİMİNİN GÖREVLERİ

Seveceğin bir iş seçersen , yaşamında bir gün bile çalışmış olmazsın... Confucius

İş Kazası

**5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
(madde 13)**

Tanımı; Önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin zarara uğramasına, işlerin bir süre durmasına yol açan olaylara **iş kazası** denir.

Seveceğin bir iş seçersen , yaşamında bir gün bile çalışmış olmazsın... Confucius

İş Kazalarında Avrupa Birincisi, Dünya Üçüncüsü olan Ülke

- * 2014 yılında iş kazalarında ölen işçi sayısı, 2013 yılına göre %50 arttı.
- * Türkiye'de SGK verilerine göre hesaplanan 100 bin işçide ölümlü iş kazası oranı 2007 yılında 12.3 iken, AB ortalaması 2.1'dir ve Portekiz'de 6.3, Almanya'da 1.8, Fransa'da 2.2, Norveç'te ise 1.0 olarak hesaplanmaktadır (ÇSGB, 2012, s. 36).
- * İstatistiklere yansıyan bu rakamlar sadece Sosyal Güvenlik Kurumu'nun kayıtlarına yansıyan resmi rakamlardır.

2013 yılı iş kazaları

- * Yaklaşık 2.250.000 gün işgücü kaybı
- * Yaklaşık 60.000 gün hastanede yatış
- * Meslek hastalığından hastanede yatış 118 gün!
- * Türkiye' de her gün 205 iş kazası
- * Her gün yaklaşık 4 ölüm
- * Her gün yaklaşık 6 iş göremez
- * Yaklaşık 8 milyar TL görünür maliyet.

- * Türkiye’de yürürlükte olan iş mevzuatındaki eksikliklerden kaynaklanan nedenlerle iş kazası istatistiklerine yansımayan kazalar da hesaba katıldığında daha vahim bir tablo çıkıyor karşımıza.
- * Kayıt dışı istihdam edilenlerin toplam işgücünün %40’ını aştığı ve burada yaşanan iş kazalarının SGK’ ya bildirimmediği durumlar göz önünde bulundurulduğunda iş kazaları istatistiklerinin ne kadar eksik olduğu ortaya çıkıyor.
- * İş kazalarında özel sektör verilerine ulaşmak zor, ulaşılan veriler ise bu alanda yaşanan kazalar ölümle sonuçlanmadığı sürece genellikle saklandığı için, gerçeği yansıtmıyor.

- * Eksiklikler sadece bunlarla da sınırlı değil. Türkiye'de meslek hastalıkları iş kazası kapsamında değerlendirilmediği için istatistiklere dahil edilmiyor.
- * Ancak tüm bu eksikliklere rağmen Türkiye iş kazaları sıralamasında Avrupa birincisi iken dünya sıralamasında üçüncü sırada yer alıyor. Kabaca bir sektörel değerlendirme yaptığımızda ise; özel sektörde ve taşeronlaştırma uygulamasının olduğu yerlerde iş kazasının çok daha yaygın yaşandığını görüyoruz.

- * Bu kadar ciddi boyutlara ulaşmış olan kazalara rağmen ne yazık ki işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında yaşanan sorunlar, ancak bir maden göçtüğünde, bir işyerinde patlama olduğunda ya da Tuzla'da tersanelerde olduğu gibi gündeme gelebiliyor.

Meslek Hastalıkları

- * Türkiye’de meslek hastalıkları alanındaki veriler de gerçeği yansıtılmamaktadır.
- * 2006 yılı SSK istatistiklerinde 574 meslek hastalığı tespit edilmiş olup, sigortalı sayısına oranlandığında meslek hastalığı görülme oranının yüz binde 7 olduğu görülecektir.
- * Dünya’da meslek hastalıkları görülme sıklığı ise binde 4-12 arasında değişmektedir. Oranları yorumladığımızda Türkiye’de meslek hastalığı görülme sıklığı açısından dünya ortalamasından 100 kat daha iyi bir ülkedir. Yani dünyanın ‘en iyi’ ülkesidir.
- * İş kazalarında dünya üçüncüsü olan Türkiye’nin meslek hastalıkları görülme sıklığında dünyanın en iyi ülkesi

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
HİZMETLERİNİN
UYGULANMASIYLA İLGİLİ
YAŞANAN SORUNLAR**

.Risk Değerlendirmesi Sürecine ilişkin sorunlar

Tüm işyerlerinde; iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesinin yapılmış olması 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun yürürlük maddesi uyarınca 30.12.2012 tarihi itibari ile zorunlu bulunmakta olup bu tarih dışında belirlenen bir tamamlama süresi bulunmamaktadır.

Hizmet sunumundan kaynaklanan sorunlar

- * Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi Şirketleri (OSGB) sadece kurulu buldukları ve sınır komşusu oldukları illerde hizmet verebilmektedir. Bu durum özellikle az tehlikeli işyerleri için ciddi sorunlar oluşturmaktadır. Bu nedenle OSGB şirketleri Şube Açmadan Tüm Türkiye’de Az Tehlikeli İşyerlerinde Hizmet Verebilmelidir

İşyeri hekimi çalışma süresine ilişkin sorunlar

- * İşyeri hekimlerinin çalışma süresi oldukça fazla olup, mevcut durumda sadece 50 ve üzeri işyerleri için dahi işyeri hekimi bulunamamaktadır.

İşkolu ve tehlike sınıfından kaynaklanan sorunlar

- * İşkolu ve tehlike sınıfı değişiklikleri hızlıca ve bürokrasiye boğulmadan yapılmalıdır.

Bilgilendirme ve sorunların çözümüne destek verilmemesinden kaynaklanan sorunlar

- * 6331 sayılı yasa yürürlüğe girmesine ve bir çok uygulama sorunu bulunmasına rağmen işverenlere, İSG profesyonellerine ve vatandaşlara daha fazla destek verilmelidir.
- * Özellikle Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinden de yararlanılmalıdır.

İSG KATİP sisteminden kaynaklanan sorunlar

- * Ancak program bir çok işyerini ve İSG profesyoneli görmediği gibi, işkolu kodları da SGK kayıtlarıyla uyuşmadığı için ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle veriler SGK'dan online olarak alınmadığı için sistem çok sağlıklı çalışmamaktadır.

6331 SAYILI KANUN İŞVEREN YETKİ SORUMLULUKLARI AÇISINDAN ELE ALINDIĞINDA ÖNCELİKLİ OLAN SORUNLAR VE BU SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİMİZ AŞAĞIDA BELİRTİLMİŞTİR:

Sorun. Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması,

Çözüm Önerimiz:

- * Denetime gelen İş müfettişlerinin önce eğitim ve bilgilendirme yapmaları,
- * İşçi eğitimlerinin İşkur tarafından işçilere ücretsiz olarak veya uzaktan eğitim kullanılarak ücretsiz verilmesidir.
- * İş güvenliği eğitimlerinde, az tehlikeli sınıftaki işyerleri için uzaktan eğitime fırsat verilmelidir.
- * Dağınık yapıdaki bankalar, sigorta şirketleri, perakende mağazaları gibi az tehlikeli sınıftaki işçilere de iş güvenliği eğitimi doğru bir şekilde verilmiş olur.

Sorun. Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

Çözüm Önerimiz : Az tehlikeli ve 50'nin altında işçi çalıştıran işverenlerin kendilerinin risk değerlendirmesini yapmaları yasada ve yönetmelikte belirtilen risk değerlendirmesi kriterlerine göre mümkün bulunmamaktadır.

Fiyatlarına yansıtırsa rekabet gücünü kaybeder....

İşçiye yansıtamaz...

İşte tam bu noktada önerimiz şudur:

Az tehlikeli işlerde 30'un altında işçi çalıştıran işyerleri için Risk Değerlendirmesi yapılmasının zorunluluk halinden çıkarılması gerekmektedir.

Ya da Devlet desteği gereklidir.

Sorun 3. Acil Durum planlarının hazırlanması

Çözüm Önerimiz : Çalışma Bakanlığı / İSGGM İşyeri meslek kodlarına göre genel hatlarıyla yapılması gereken matbu planları sitelerinde yayınlamaları gerekmektedir. İş Teftiş Kurulu'nun işyerlerinde hangi kriterlere göre teftiş yapacaklarının önceden işverenlerimize bilgilendirme yapılarak açıklanması gerekmektedir.

Sorun ve çözüm. Kamu kurum ve kuruluşları hariç ondan az çalışanı bulunanlardan, çok tehlikeli ve tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için devlet desteğinden faydalanabilir.

Sorun. İşyeri Hekimi ve İSG Uzmanı sayısı

Çözüm Önerimiz: Hem C grubu uzmanların daha nitelikleri bir öğrenim ve eğitim süreci yaşamaları ve hem de (A) ve (B) grubu iş güvenliği uzmanlarının daha fazla işyerinde çalışabilmeleri için çok tehlikeli işyerlerinin uzman ihtiyacının 1/5'i gibi bir kısmını (A) veya (B) grubu iş güvenliği uzmanı yerine getirmeleri ve kalan süreyi de C grubu uzman çalıştırılarak yerine getirilmesi önemli bir sorunu ortadan kaldıracaktır.

Sorun. Hizmet sunumundan kaynaklanan sorunlar

Çözüm Önerimiz: İş sağlığı ve güvenliği hizmeti veren ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin şube açmadan tüm Türkiye'de az tehlikeli iş yerlerinde hizmet verebilmeleri sağlanmalıdır.

Sorun. İşkolu ve tehlike sınıfından kaynaklanan sorunlar

Çözüm Önerimiz: İşkolu ve tehlike sınıfı değişiklikleri hızlıca ve bürokrasiye boğulmadan yapılmalıdır.

Sorun. Bilgilendirme ve sorunların çözümüne destek verilmemesinden kaynaklanan sorunlar

Çözüm Önerimiz: 6331 sayılı yasa yürürlüğe girmesine ve bir çok uygulama sorunu bulunmasına rağmen işverenlere, İSG profesyonellerine ve vatandaşlara destek verilmemektedir. Bu konuda merkezi bir yapı olarak örgütlendirilen İSGGM bünyesinde hizmet verecek ve sorunları Ankara'ya gidilmesine gerek kalmadan çözecek bir yapı kurulmalı ve mutlaka taşra birimlerinden de, özellikle Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinden de yararlanılmalıdır.

Sorun. İSG KATİP sisteminden kaynaklanan sorunlar

Çözüm Önerimiz:.

- * Özellikle veriler SGK'dan online olarak alınmadığı için sistem sağlıklı çalışmamaktadır.
- * İSG KATİP sistemiyle SGK verilerinin günlük olarak aktarılmasının sağlanması, veri akışının online yapılabilmesi İSG KATİP sisteminde görünmeyen işyerlerinin kaydının sisteme manuel yapılabilmesine izin verilmesi, İSG KATİP sistemindeki nace kodlarının ve tehlike sınıflarının işveren tarafından sisteme manuel düzeltilmesine imkan verilmesi sağlanmalıdır.

*

Sorun. 2016 yılı başından itibaren işgüvenliği uzmanı ve işyeri hekimliği çalışma süreleri uzatılması

- * **Çözüm.** Sürenin kısa olması iş kazalarının nedenleri arasında olmaktan çok denetim eksikliği etkilidir.
- * Sürenin daha makul düzeylere çekilmesi
- * Yeterli sayıda işgüvenliği uzmanı ve işyeri hekimi yoktur. Bölgesel dağılım da buna izin vermemektedir.
- * Süreler yaklaşık 3 kat artmıştır. Bu artış iş kazalarını önlemede en az etkili durum olarak görülecektir.
- * Maliyetler yaklaşık 3 kat artacaktır ve şirketlerde hesaplanmayan çok önemli bir ödeme kalemi olacaktır.

- * Sorun: Patron- Uzman, Patron-OSGB ilişkileri
- * Çözüm: Hakedişlerin ortak bir havuzdan alınması, böylece işyeri sahiplerinin OSGB'ler üzerindeki baskısının azaltılması.
- * Sözleşmelerin ağır cezai şartlara bağlanması
- * Hizmetin bir asgari fiyatı olmalı ve bunun altında hizmet alana ve verene yüksek cezalar uygulanmalıdır.

İŞ KAZASINA NEDEN OLABİLECEK TEHLİKELİ HAREKETLER ve TEHLİKELİ DURUMLAR

Uygun olmayan iskele ve düşmeye karşı önlem alınmamış olması kişinin yaralanmasına hatta ölmesine yol açabilir.

İletken merdivenle su içerisinde elektrikli el aleti kullanımı nedeniyle elektrik çarpmaları bunun sonucunda ciddi yaralanmalar hatta hayat kayıpları kaçınılmazdır.

İş kazalarına neden olabilecek en büyük nedenlerden birisi de elektriktir. Elektrikle çalışmak şakaya gelmez.

Teknik bilgi eksikliği olan kişinin tehlikeli ve görevi olmayan alanda bulunması nedeni ile yaşanabilecek olumsuzluklara davetiye çıkarılır.

Bir diğer emniyetsiz durum ; herhangi bir g¼venlik ¼nlemi alınmadan yapılan bakım-onarım çalışmaları iş kazası,yaralanma ve ¼l¼m getirir.

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM

